

EUROPEJSKI ROK JĘZYKÓW, PROCES BOŁOŃSKI I POLITYKA JĘZYKOWA

NA UNIWERSYTECIE WARSZAWSKIM¹

Rok 2001 został ogłoszony przez Komitet Ministrów Rady Europy oraz Komisję Europejską Europejskim Rokiem Języków. Decyzja dotycząca zorganizowania Europejskiego Roku Języków 2001 podjęta została przez Komitet Ministrów Rady Europy na 656 spotkaniu tego ciała w dniu 19 stycznia 1999 roku. Komisja Europejska zaś przyjęła projekt decyzji dotyczącej ogłoszenia Europejskiego Roku Języków 2001 w dniu 13 października 1999. Następnie ostateczną decyzję w tej kwestii podjął Parlament Europejski oraz Rada Ministrów Unii Europejskiej w dniu 17 czerwca 2000 roku.

Inicjatywa ta, przy współudziale instytucji i organizacji europejskich oraz międzynarodowych, takich jak np. UNESCO, stała się okazją do podkreślenia różnorodności kulturowej i językowej Europy oraz do zintensyfikowania i wzbogacenia sposobów promocji języków. Ma ona podkreślać rolę kształcenia językowego jako ważnego środka do wzajemnego poznania i budowania tolerancji dla różnych kultur oraz ukazać znaczenie umiejętności językowych w procesach zatrudnienia i przepływu osób w Europie. Celem Europejskiego Roku Języków jest ochrona i rozwój europejskiego dziedzictwa językowo-kulturowego, motywowanie obywateli Europy do komunikowania się w wielu językach, a także umocnienie form językowego kształcenia przez całe życie.

W pośłaniu skierowanym do uczestników Europejskiego Roku Języków Viviane Reding, Europejski Komisarz ds. Edukacji i Kultury oraz Walter Schwimmer, Sekretarz Generalny Rady Europy, stwierdzili iż obie organizacje, tj. Rada Europy i Unia Europejska, są całkowicie oddane dwóm zasadom: po pierwsze, że Europa przyszłości będzie Europą różnorodności językowej, co stanowić będzie jeden z wielu atutów tego kontynentu, a po drugie, że każdy w Europie powinien mieć możliwość, przez całe swoje życie, uczyć się języków. Każdy zasługuje na szansę korzystania z kulturalnych i ekonomicznych korzyści, jakie niesie ze sobą znajomość języków.

Zarówno Unia Europejska, jak i Rada Europy, wykazują dużą aktywność w promowaniu różnorodności językowej i nauczania języków. Znajomość języków obcych daje szansę uzyskania lepszej pracy, jest niezbędna dla aktywnego uczestniczenia w regionalnych, krajowych i europejskich procesach demokratycznych, ułatwia obywatelom Zjednoczonej Europy korzystanie z prawa swobodnego przemieszczania się i podejmowania zatrudnienia.

Tak określone zasady funkcjonowania Wspólnot Europejskich i Rady Europy w obszarze polityki językowej i kulturalnej stanowią konsekwencję wcześniej sformułowanych celów tych organizacji przedstawionych w takich dokumentach jak Biała Księga pt. "Nauczanie i uczenie się: na drodze do uczącego się społeczeństwa" oraz Rekomendacje Komitetu Ministrów Rady Europy.

Edith Cresson i Pdraig Flynn, Komisarze Komisji Europejskiej w Białej Księdze piszą między innymi, że powstanie "społeczeństwa wiedzy" nie może być zadekretowane. Wśród pięciu ogólnych celów działania podejmowanych przez kraje europejskie i wspieranych projektami na poziomie Wspólnoty, a obejmujących swych zasięgiem również państwa w trakcie procesu akcesyjnego, poza *zachęcaniem do zdobywania wiedzy, walką z marginalizacją, zbliżaniem szkoły i przedsiębiorstwa, oraz równouprawnieniem inwestycji materialnych i nakładów na kształcenie* wymieniają działanie na rzecz *opanowania przez obywateli zjednoczonej Europy trzech języków Wspólnoty*. "Biegła znajomość wielu języków obcych stała się dziś istotna przy ubieganiu się o pracę. Sprawdza się to szczególnie na zjednoczonym, pozbawionym granic rynku Unii. Znajomość języków stanowi też atut ułatwiający zbliżanie się do innych ludzi, odkrywanie różnych kultur i mentalności oraz pobudzanie umysłu. Wielojęzyczność jest nie tylko czynnikiem tożsamości i obywatelstwa mieszkańców Europy, lecz także kamieniem węgielnym społeczeństwa opartego na wiedzy".

Rekomendacja nr R (98) 6 Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie języków nowożytnych skierowana do ministrów reprezentujących kraje członkowskie zaleca między innymi podejmowanie działań mających na celu promowanie wielojęzyczności poprzez

- zachęcanie Europejczyków do nabywania kompetencji komunikacyjnych w kilku językach,
- przedstawianie różnorodnej oferty językowej oraz wyznaczanie celów stosownych dla każdego z języków,
- sprawianie aby programy kształcenia na wszystkich poziomach nauczania były elastyczne to jest np. by składały się z modułów, których celem byłoby umożliwienie opanowania kompetencji częściowych, oraz by programy takie były uznawane w ramach krajowych systemów uznawania kwalifikacji.

Deklaracja Bolońska podpisana w 1999 roku przez ministrów edukacji 30 krajów europejskich (w tym przez ministra W. Winklera reprezentującego rząd polski) przewiduje powołanie do roku 2010 europejskiej przestrzeni szkolnictwa wyższego. Proces realizacji

postanowień zapisanych w Deklaracji zmierzających do konstruowania takiej przestrzeni, stwarzania warunków dla podniesienia atrakcyjności i konkurencyjności europejskich instytucji szkolnictwa wyższego nosi miano procesu bolońskiego. Celem tej inicjatywy jest umożliwienie kształcenia w zakresie szkolnictwa wyższego w Europie, tak by studenci mogli właściwie i z jak największym pożytkiem wykorzystać czas przeznaczony na zdobywanie wiedzy i umiejętności, a następnie móc z owoców swej pracy korzystać na rynku europejskim i pozaeuropejskim. W Deklaracji podkreśla się znaczenie mobilności studentów i nauczycieli akademickich, konieczność umożliwienia im skutecznego konkurowania na międzynarodowym rynku pracy, zwiększenie szans absolwentów na zatrudnienie oraz skuteczne funkcjonowanie w społeczeństwie wiedzy - *knowledge society*.

Integracja społeczna i ekonomiczna, proces rozszerzania Unii Europejskiej oraz konieczność reakcji na skutki globalizacji, wszystko to ma swoje implikacje lingwistyczne. Niewątpliwie taka sytuacja stwarza nowe wyzwania dla sektora szkolnictwa wyższego. Przede wszystkim uniwersytety oraz decydenci w sektorze szkolnictwa wyższego muszą uznać, iż plan stworzenia europejskiej przestrzeni szkolnictwa wyższego może się powieść tylko wtedy gdy studentów będzie się zachęcać do nauki nie jednego lecz kilku języków obcych i będzie im się umożliwiać rozwijanie wiedzy i umiejętności interkulturowych. Co więcej uniwersytety muszą uznać, iż mają do odegrania szczególną rolę w zakresie promowania indywidualnej i społecznej wielojęzyczności.

Mając świadomość tych wyzwań i roli jaką muszą odegrać instytucje szkolnictwa wyższego w zjednoczonej i jednoczącej się Europie, członkowie Komitetu Naukowego Berlińskiej Konferencji "Europejski Rok Języków Obcych Berlin 28 - 30 czerwiec 2001", jednej z najważniejszych imprez Europejskiego Roku Języków, wystosowali apel do władz instytucji i organizacji europejskich o współdziałanie mające na celu rozwijanie i promowanie wiedzy i umiejętności interkulturowych i wielojęzyczności, które stanowią fundament Europy różnych kultur i języków.

Na wzór Deklaracji Bolońskiej zaproponowano przyjęcie Deklaracji Berlińskiej pod tytułem "Kształcenie językowe w szkolnictwie wyższym - kluczowy element procesu integracji europejskiej". W Deklaracji stwierdza się między innymi, że kompetencja multilingwalna, wysoka kompetencja komunikacyjna w zakresie kilku języków, umiejętność uczenia się języków obcych stają się warunkami *sine qua non* dla zatrudnienia absolwentów instytucji szkolnictwa wyższego na Europejskim rynku pracy. Stanowią one istotę obywatelstwa europejskiego i są absolutnie kluczowe dla rozwoju osobistego.

Uniwersytety muszą zapewnić studentom, bez względu na kierunek ich studiów, warunki do podwyższania znajomości języków obcych, motywować do uczenia się nowych języków obcych oraz przyczyniać się do kształtowania takich umiejętności które by czyniły z nich autonomicznych i samodzielnych uczestników procesu kształcenia językowego. W tym celu uniwersytety powinny:

- proponować studentom możliwość uczestniczenia w zajęciach językowych zaliczanych do punktacji w systemie ECTS (zaliczanych w ramach zajęć przewidzianych programem studiów);
- tworzyć środowisko do samodzielnego uczenia się języków obcych, wykorzystując to tego celu nowoczesne technologie informacyjne i komunikacyjne, wykorzystując metody *e-kształcenia*;
- zachęcać do korzystania z zespołowych form uczenia się języków, angażując do tego procesu rodzimych użytkowników różnych języków;
- oferować możliwość kształcenia językowego w jak największej liczbie języków - w tym języków rzadziej używanych i nie tak często nauczanych;
- oferować całe programy studiów lub niektóre tylko ich elementy w językach obcych.

Okres studiów lub praktyki odbytej za granicą są niezwykle ważne dla podwyższenia kompetencji językowej i interkulturowej. Uniwersytety powinny zapewniać odpowiednie przygotowanie językowe i interkulturowe oraz wspierać mobilność studentów i pracowników. Szczególną odpowiedzialnością obciążone są uniwersytety w zakresie promowania własnego języka ojczystego oraz stwarzania warunków do uczenia się tego języka dla przyjeżdżających studentów. Kompetencje językowe w ten sposób zdobyte powinny być oceniane i certyfikowane.

Kształcenie językowe na uniwersytecie powinno mieć na celu kształtowanie wielojęzyczności. Studenci powinni mieć świadomość wagi umiejętności z zakresu wielu języków (*multilingual skills*). Zdaniem autorów projektu Deklaracji Berlińskiej system *DIALANG*² oraz *European Language Portfolio*³, które zostały opracowane w celu wzmocnienia tej świadomości, powinny być wprowadzane na uniwersytetach w całej Europie. Europejska Rada Języków oraz (*ELC*) oraz Konfederacja Akademickich Ośrodków nauczania Języków Obcych (*CERCLES*) postanowiły wspólnie opracować wersję *European Language Portfolio* dla celów szkolnictwa wyższego.

Według autorów Deklaracji szczególną wagę przykładają do podwyższania jakości kształcenia. Kształcenie językowe w szkolnictwie wyższym powinno mieć jasno określone cele. Cele te należy wyznaczyć w oparciu o zalecenia określone w publikacji Rady Europy pt. *Common European Framework of Reference for Languages* ⁴ (Wspólne Europejskie Ramowe Wytyczne w zakresie nauczania i uczenia się języków). Wszystkie kursy językowe, a także poszczególne moduły kursów winny zawierać element oceny a także należy im przypisać punkty zaliczeniowe. Student powinien otrzymywać formalne zaliczenie zdobytych umiejętności. Taki mechanizm zapewni przejrzystość systemu i umożliwi porównywalność pomiędzy różnymi instytucjami i językami, a także pozwoli na transfer punktów zaliczeniowych. Zwiększyć ma to motywację uczącego się i dostarczyć znaczącej informacji dla osób spoza środowiska akademickiego, np. potencjalnych pracodawców, o kompetencjach językowych absolwenta.

Środowisko akademickie oraz władze instytucji szkolnictwa wyższego powinny dbać o zatrudnianie wysokokwalifikowanych nauczycieli języków obcych oraz doradców językowych. W tym celu należy uruchamiać studia podyplomowe oraz moduły kształcenia ustawicznego tak aby można było jak najszybciej sprostać pilnej potrzebie dobrego przygotowania nauczycieli języków.

Kolejnym elementem, na który zwracają uwagę autorzy projektu Deklaracji jest kwestia studiów w dziedzinie języków specjalistycznych. Twierdzą, iż należy uruchamiać takie kierunki studiów, które zapewniłyby zdobywanie kwalifikacji niezbędnych na rynku pracy. W tym zakresie również należy wprowadzać w życie formy kształcenia ustawicznego oraz kształcenia przez całe życie.

W celu doskonałego opanowania języka, umożliwienia osiągnięcia wysokiego poziomu kompetencji komunikacyjnej, kształcenie w zakresie języków nowożytnych powinno być prowadzone w języku docelowym. Studenci powinni opanować umiejętności umożliwiające dalsze rozwijanie nabytych umiejętności językowych oraz adaptowanie ich do zmieniających się potrzeb. W przypadku studiów w zakresie języków rzadkich, których kandydaci na studia nie uczyli się w szkole, a w uczelni uczyć będą się od podstaw, uniwersytety powinny organizować intensywne kursy języka poprzedzające właściwe studia dyplomowe.

Programy kształcenia w zakresie współczesnych języków powinny mieć szerszy wymiar

międzynarodowy. Obok języka głównego studenci powinni również studiować równolegle inny język europejski.

W zakresie kształcenia nauczycieli autorzy projektu Deklaracji proponują aby programy kształcenia zawierały również przygotowanie do nauczania początkowego w zakresie języków obcych, uwzględniały elementy kształcenia dwujęzycznego i wielojęzycznego, a także problematykę wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w dydaktyce języków obcych, jak również nauczanie umiejętności uczenia się.

Studenci kształcący się w nauczycielskich kolegiach języków obcych powinni uczyć się innego języka obcego równolegle do języka podstawowego. Uniwersytety natomiast powinny zachęcać do wprowadzania rzadziej używanych języków do programów nauczania w szkołach.

Proces integracji europejskiej stawia nowe wyzwania przed placówkami kształcącymi tłumaczy. Poza tradycyjnymi zawodami tłumacza tekstowego i tłumacza słowa żywego, zgodnie z potrzebami nowoczesnego rynku pracy, uniwersytety powinny na studiach licencjackich na przykład kształcić przedstawicieli takich nowych specjalności jak professional communicators lub language mediators,, szczególną uwagę przykładając do kształcenia tłumaczy w zakresie języków rzadziej używanych oraz języków krajów kandydujących do Unii Europejskiej.

Cele określone w projekcie Deklaracji Berlińskiej będą osiągnięte pod warunkiem opracowania i wdrożenia spójnej, stosownej do potrzeb i wyzwań, polityki językowej na szczeblu krajowym, regionalnym i instytucjonalnym.

Autorzy projektu Deklaracji zwracają się zatem do władz uczelni europejskich z apelem o podjęcie pilnych prac mających na celu opracowanie i wdrożenie polityki językowej dotyczącej sfery zarówno dydaktyki, badań naukowych jak i strategii rozwoju całej instytucji. W dokumencie takim odzwierciedlenie znaleźć powinien wymiar europejski, szczególne potrzeby środowiska pozaakademickiego, a także należy w nim określić priorytety uczelni i wyeksponować mocne jej strony w zakresie kształcenia językowego. Uczelnie powinny zwrócić szczególną uwagę na korzyści płynące ze współpracy w ramach samej uczelni, a także z partnerami krajowymi i zagranicznymi w tym zakresie. Poza współdziałaniami

podejmowanymi wraz z krajowymi i zagranicznymi uczelniami partnerskimi uniwersytety powinny szeroko angażować się i korzystać z możliwości stwarzanych dzięki współpracy z placówkami szkolnictwa, instytucjami oświatowymi oraz stowarzyszeniami i organizacjami funkcjonującymi w sektorze publicznym i prywatnym.

W konkluzji twórcy projektu deklaracji stwierdzają, iż współpraca europejska w dziedzinie kształtowania polityki językowej, formułowania programów kształcenia oraz tworzenia materiałów dydaktycznych oraz w zakresie prowadzenia wspólnych badań naukowych jest kluczem do innowacyjności oraz podwyższania jakości kształcenia językowego w uczelniach wyższych.

W Uniwersytecie Warszawskim, największej polskiej uczelni humanistycznej, siedzibie trzech wydziałów filologicznych, Centrum Nauczycielskich Kolegiów Języków Obcych oraz Szkoły Języków Obcych, gdzie nauczaniem języków obcych w różnej formie objętych jest rocznie około 10 000 studentów jak dotąd nie stworzono dokumentu w którym w sposób jasny i wyraźny sformułowano by założenia polityki językowej Uczelni.

Także poddane ostatnio dyskusji środowiska akademickiego dokumenty pt. Misja Uniwersytetu Warszawskiego oraz Założenia Strategii Uniwersytetu Warszawskiego nie odnoszą się nawet pośrednio do tych kwestii, chociaż porusza się w nich problem znaczenia Uniwersytetu Warszawskiego dla środowiska, kraju i dla regionu.

Brak tego typu zapisów w dokumentach Uczelni nie oznacza oczywiście iż nic w tym zakresie w Uniwersytecie Warszawskim się nie dzieje. Od wielu lat jak powracająca melodyjka pojawia się i znika w różnych gremiach uniwersyteckich. kwestia nauczania języków obcych. Na ogół uznaje się, że istnieje pilna potrzeba przeprowadzenia gruntownej reformy nauczania języków obcych.

I oto w wyniku prac Rektorskiej Komisji ds. Nauczania Języków Obcych powołanej do życia między innymi ze względu na konieczność zaproponowania rozwiązań racjonalizujących wydatki finansowe na nauczanie języków obcych w skali całej Uczelni, oraz inicjatyw i działań koordynujących związanych z wprowadzaniem zmian do systemu nauczania języków obcych w UW specjalnie powołanego Pełnomocnika Rektora ds. Organizacji Nauczania Języków Obcych, udało się przeprowadzić częściową konsolidację systemu nauczania języków obcych na UW.

Zarządzenie Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 4 lipca 2001 w sprawie nauczania języków obcych na UW wprowadza istotne zmiany do dotychczas obowiązującego systemu. Istota Zarządzenia polega, po pierwsze na wprowadzeniu jednolitych zasad finansowania lektoratów języków obcych oferowanych przez upoważnione do tego jednostki uniwersyteckie, a po drugie do wprowadzenia jednakowych zasad dostępności lektoratów dla studentów studiów dziennych i wieczorowych.

Każdy student studiów dziennych i wieczorowych dysponuje 240-godzinnym bonem lektoratowym, finansowanym z budżetu Uczelni do wykorzystania w sposób zgodny z wymaganiami macierzystego wydziału lub/i zgodnie z indywidualnymi potrzebami językowymi. Środki na prowadzenie lektoratów będą przekazywane do jednostek prowadzących lektoraty według zasady "pieniądze idą za studentem". Wprowadzono system elektronicznej rejestracji studentów na zajęcia, który nie tylko umożliwi śledzenie dokonań studentów, co służyć może w efekcie ocenie sprawności zajęć lektoratowych, ale także pozwoli na racjonalne gospodarowanie środkami finansowymi, bowiem zapisać się na lektorat finansowany ze środków centralnych mogą tylko studenci uprawnieni. Ci studenci, którzy wykorzystali już przysługujące im godziny zajęć lektoratowych mogą skorzystać w dowolnym wymiarze i zakresie z odpłatnych zajęć oferowanych przez jednostki organizujące zajęcia językowe.

Dla studentów UW nowa regulacja oznacza przede wszystkim możliwość skorzystania z większej niż dotychczas liczby godzin lektoratu bez dodatkowej opłaty oraz dostęp do znacznie szerszej oferty językowej. Zamiast jak dotąd sześciu podstawowych języków europejskich nauczanych w ramach lektoratów języków obcych przez Szkołę Języków Obcych, na ofertę sformułowaną wspólnymi siłami przez Wydział Neofilologii, Szkołę Języków Obcych oraz Centrum Nauczycielskich Języków Obcych składają się zajęcia z 22 języków europejskich i pozaeuropejskich (od angielskiego przez arabski, hausa, turecki do włoskiego).

Taka bogata oferta lektoratów, których cele i poziom zostały opisane zgodnie ze standardami określonymi w wyżej cytowanym dokumencie pt. Common European Framework of Reference for Languages, zdecydowanie lepiej odpowiada na indywidualne potrzeby językowe studentów UW. W niedługim czasie oczekiwane jest poszerzenie oferty o języki środkowoeuropejskie wraz z przystąpieniem kolejnej jednostki dydaktycznej, Wydziału Polonistyki, do systemu.

Dokonując racjonalnych, samodzielnych wyborów student stanie się bardziej odpowiedzialny za proces kształcenia językowego. Uczestnicząc zaś w zajęciach oferowanych przez różne jednostki uniwersyteckie będzie miał szansę na większą integrację środowiskową. Uelastycznienie systemu kształcenia językowego, poprzez między innymi tworzenie grup interdyscyplinarnych oraz otwarcie się na potrzeby klientów (stakeholders) przyczyni się do integracji między wydziałami UW. Spodziewane jest także podwyższenie jakości oferowanych zajęć ponieważ prowadzone będą one w warunkach większej konkurencyjności, a informacja na temat oferty, standardów nauczania i kryteriów egzaminacyjnych będzie powszechnie dostępna. Również większa integracja pomiędzy jednostkami prowadzącymi lektoraty wynikająca ze wspólnych ustaleń programowych i organizacyjnych przyczyni się do podwyższenia jakości procesu dydaktycznego.

Poza konwencjonalnymi metodami nauczania języków obcych już w listopadzie 2001, w wyniku działań podjętych wspólnie przez Centrum Otwartej i Multimedialnej Edukacji UW oraz Szkołę Języków Obcych i Centrum Nauczycielskich Kolegiów Języków Obcych, uruchomione zostaną internetowe kursy w zakresie czytania, i dyskusowania w języku angielskim. W semestrze letnim 2001/2002 udostępniony zostanie kurs pisania w języku angielskim. Dla zagranicznych studentów pragnących odbyć studia na UW przeznaczony jest internetowy kurs języka polskiego pt. Survival Polish. Kursy te są również dostępne za odpłatnością dla szerokiej publiczności.

Od 1998 roku Uniwersytet Warszawski uczestniczy w unijnym programie Socrates-Erasmus. Studenci UW wyjeżdżający na stypendia do uniwersytetów partnerskich mają szansę skorzystania z zajęć w zakresie języków obcych dla celów akademickich, na których mogą opanować umiejętności ułatwiające studiowanie w języku obcym. Stypendyści przyjeżdżający w ramach tego programu mogą się nie tylko uczyć języka polskiego, oraz innych języków obcych (popularnością cieszą się lektoraty języka rosyjskiego), co jest honorowane odpowiednią liczbą punktów zaliczeniowych, ale co ważniejsze mogą uczestniczyć w wykładach prowadzonych w językach obcych. Wizytówką Uniwersytetu Warszawskiego stały się już Szkoły Prawa, Europejskiego i Angielskiego, Francuskiego, Niemieckiego, Amerykańskiego, gdzie zajęcia prowadzone są w odpowiednich językach, a także ostatnio Szkoła Prawa Polskiego z angielskim jako językiem wykładowym.

Wszystkie te inicjatywy i działania w zakresie upowszechniania wielojęzyczności na Uniwersytecie Warszawskim zgodne są z propozycjami zawartymi w projekcie Deklaracji Berlińskiej.

Do dyskusji na temat strategii Uniwersytetu Warszawskiego włączył się również Pełnomocnik Rektora UW ds. organizacji nauczania języków obcych. Zaproponował aby w tym dokumencie w punkcie "Założenia strategii edukacyjnej" dodano następujące sformułowanie:

"W celu umożliwienia jak najefektywniejszego wykorzystania warunków tworzonych w ramach Europejskiej Przestrzeni Szkolnictwa Wyższego (vide deklaracja Bolońska 1999),
* aby przyczynić się do zwiększenia mobilności studentów i nauczycieli akademickich,
* aby zwiększyć szanse zatrudnienia absolwentów,
* aby umożliwić skuteczne konkurowanie na europejskim (międzynarodowym) rynku pracy i funkcjonowanie w społeczeństwie wiedzy

należy

rozwijać odpowiednie warunki kształcenia językowego, umożliwiać zdobywanie i rozwijanie wiedzy i umiejętności interkulturowych również wykorzystując metody kształcenia zdalnego i przez całe życie (life-long learning) stosując nowe technologie informacyjne i komunikacyjne."

Niestety same deklaracje nie przyniosą znaczącej poprawy w zakresie kompetencji językowych studentów i absolwentów uczelni wyższych. Niewątpliwie potrzebne są istotnie większe niż obecnie nakłady finansowe nie tylko na rozbudowę infrastruktury i unowocześnienie wyposażenia, dalsze zwiększenie liczby bezpłatnych godzin zajęć językowych dla studentów, ale także na prowadzenie prac nad nowymi programami kształcenia i systemem testowania. Najpoważniejszy jednak problem stanowi, jak się wydaje, zarządzanie zasobami ludzkimi. Pozyskiwanie nowych najlepszych lektorów, motywowanie już zatrudnionych nauczycieli języków do podejmowania wysiłków mających na celu samokształcenie i upowszechnianie wiedzy, doskonalenie zawodowe, zdobywania nowych kwalifikacji i umiejętności (np. z zakresu wykorzystania nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych) oraz wprowadzanie innowacji do procesu dydaktycznego, wymagają też przeznaczenia stosownych środków finansowych. Wydaje się, że wprowadzenie znowelizowanej Ustawy o Szkolnictwie Wyższym w życie przynajmniej częściowo rozwiąże ten problem.

Istotną rolę w kształceniu językowym studentów UW odgrywa tradycyjnie Szkoła Języków Obcych. Ostatnio opracowany projekt misji Szkoły Języków Obcych UW,

tak definiuje stojące przed nią zadania:
"Zadaniem SzJO jest nauczanie języków obcych, to jest umożliwienie studentom UW opanowania kompetencji

- * wyposażających w narzędzie do pracy naukowej i samokształcenia;
- * umożliwiających nabycie umiejętności ułatwiających studiowanie;
- * ułatwiających nabycie umiejętności korzystania z technologii komunikacyjnych i informacyjnych;
- * przygotowujących do kształcenia ustawicznego, uczenia się przez całe życie;
- * ułatwiających sprostanie wymogom europejskiego rynku pracy;
- * przyczyniających się do zdobycia wiedzy i umiejętności interkulturowych,
- * przyczyniających się do integracji .

Tak sformułowana misja Szkoły Języków Obcych Uniwersytetu Warszawskiego, jeżeli zostanie przyjęta przez odpowiednie gremia, dobrze wpisze się w zalecenia zawarte w projekcie Deklaracji Berlińskiej.

Bibliografia:

1. Bologna Declaration, Bologna 1999.
  2. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment, Council of Europe 2001.
  3. Decision No 1934/2000/EC of the European Parliament and the Council of 17 July 2000 on the European Year of languages 2001, Official Journal of the European Communities, 2000.
  4. Decision (CM(98)205) of Bureau of the Council for Cultural Co-operation on the European Year of Languages, Strasbourg November 1998, followed by the Committee of Ministers Decision on the European Year of Languages 2001 of 19 January 1999.
  5. Language Studies in Higher education: A Key Contribution to European Integration. A draft declaration of the members of the Scientific Committee of the Berlin Year of Languages Conference, Berlin 2001.
  6. Recommendation No. R(98) of the Committee of Ministers to Member States Concerning Modern Languages, Council of Europe 1998.
  7. White Paper on Education and Training. Teaching and Learning Towards the Learning Society, European Commission, 1996.
-

¹ Artykuł został opublikowany w grudniowym wydaniu półrocznika "Nauka i szkolnictwo wyższe" 2001

² DIALANG - system testów diagnostycznych on-line: bada poziom opanowania 14 języków europejskich (w tym 11 oficjalnych języków UE) opracowany w ramach unijnego programu Socrates-Lingua.

³ European Language Portfolio - Europejskie Portfolio Języków - dokument będący w posiadaniu osoby uczącej się języków obcych i przez nią aktualizowany, służący do poświadczania znajomości języków obcych oraz istotnych doświadczeń kulturowych, opracowany z inicjatywy Rady Europy przez ekspertów współpracujących z Europejską Radą Języków oraz Europejską Konfederacją Akademickich Ośrodków Nauczania Języków Obcych.

⁴ Common European Framework of Reference for Languages - Wspólne Europejskie Ramowe Wytyczne w Zakresie Nauczania i Uczenia się Języków -opracowany przez ekspertów Rady Europy europejski system opisu poziomów umiejętności komunikacyjnych.

---

mgr Jolanta Urbanik
Pełnomocnik Rektora UW ds. organizacji nauczania języków obcych
szjourb@adm.uw.edu.pl